

- 1. KÜLA/ALEVIKU/KÜLADE PIIRKONNA NIMI:** Leesi küla
- 2. VALD:** Kuusalu vald
- 3. POSTIAADDRESS:** Poe, Leesi, 74704 Harju maakond
- 4.KODULEHT (või muu ametlik teavituskanal, nt FB leht):**
<https://www.facebook.com/LeesiKauplus>
- 5. ANKEEDI ESITAJA –** Veiko Esken, Leesi Tarvitajate OÜ, juhatuse liige, veikoesken@hotmail.com, 56 652 386
- 5. KONTAKTISIK KÜLAS:** Ants Viirmaa, 50 159 58, ants@viirmaa.ee, Leesi Tarvitajate Ühisus MTÜ juhatuse liige
- 6. KÜLAELANIKE ARV (2022 seisuga):** 47
- 7. Küla lühitutvustus (max 10 lauset) -**

Leesi küla asub Kuusalu vallas Juminda poolsaare läänerannikul. Külal on pikk ja kirju ajalugu – esimest korda mainiti Leesi (Leisy, hiljem ka Leseby) küla 1517 a. Küla on rannakülale iseloomulikult pikk - majad asetsevad mere ääres pika rivina. Küla on ühtlane ja ilus, kuna enamus maju on renoveeritud ajalugu austades ja säilitades. 1865–67 ehitati Leesi Katariina kirik, mis tegutseb Kuusalu Laurentiuse abikirikuna. Kirikut ümbritseb surnuaed, kuhu on teiste seas maetud omaaegsed kuulsad piiritusevedajad. Külas tegutseb pika ajalooga rahvamaja, mis renoveeriti 2001 aastal. Rahvamajas toimuvad mälumängud, teatrietendused, kontserdid, pulmad, matused jne. 2019 a. moodustati Leesi Tarvitajate Ühisus ja taasavati legendaarne Leesi kogukonnapood.

Leesi rahvas on alati olnud merega lähedalt seotud. Sügava jälje jättis inimeste mällu Juminda miinilahing 1941. aasta augustis.

8. Millised organisatsioonid, seltsid, huvigrupid külas tegutsevad?

Aktiivsetest organisatsioonidest tegutsevad külas Leesi Tarvitajate Ühisus MTÜ (Leesi pood) ja Pohiranna MTÜ.

Leesi Tarvitajate Ühisus MTÜ

Leesi poel on pikk ajalugu. Poe rajasid 100 aastat tagasi kohalikud kalurid, kes moodustasid selleks Leesi Tarvitajate Ühisuse. Pood tegutses kuni 2019 aasta sügiseni, mil toonane omanik otsustas poehoone müüki panna. Kuna poest oli kujunenud kohaliku kogukonna jaoks oluline mäluobjekt, otsustasid umbes kuuskümmend Juminda poolsaare elanikku ühendada oma jõud, et ise hoone peremeesteks saada. Selleks moodustati, nagu 100 aastat tagasi, MTÜ Leesi Tarvitajate Ühisus. Kogukond ostis kinnistu, remontis oma jõududega poe- ja postimaja ning otsustas hakata ise poodi pidama, selleks loodi Leesi Tarvitajate OÜ. Leesi küla on kahe hooajaga taastanud kogukonna jõul ajaloolise poemaja, korrastanud selle ümbruse ja loonud täiesti uue tähenduse sõnale „kogukonnapood“. Teadaolevalt on Leesi Puod ainus kogukonna poolt peetav pood Eestis.

Leesi poe avamine – Juuli 2020 <https://youtu.be/FdM4L6hHm14>

Pohiranna MTÜ.

2013. a kevadest hakkas Leesi rahvamajas koos käima Kuusalu rannakeele huvilised sooviga Kuusalu kihelkonnale iseloomulikke rannakeelt elavdada ja praeguseid keele elushoidjaid väärtustada. Kokku töi inimesed arusaamine, et Juminda ja Pärismeepoolsaartel sajandeid räägitud rannakeel (arhailise nimetusega pohiranna) on hääbumas ja igapäevaselt rannakeeles rääkijate hulk on kahanenud alla 100 inimese. 2019 a. avaldati ka „Kuusalu rannakeele sõnaraamat“, mis sisaldab üle 7000 sõna ühest arhailisest ja erilisest põhjaranniku murrakust koos kasutusnäidete ning kirjakeelsete selgitustega.

9. Millised on küla peamised eesmärgid? Kas on olemas küla arengukava/kogukonna ühistegevuse kava?

Peamine eesmärk on puhuda vanale kalurikülale uuesti elu sisse. Selleks on vaja luua keskkond, milles sooviksid kaasa lüüa ja panustada nii vanad kui noored. Palju tööd on veel ees aga nii mõnedki olulised asjad on juba tehtud – külas on kogukonna ühisel pingutusel täielikult välja ehitatud kiire valguskaabliga internet, taastatud on kogukonnapood, poemaja teises otsas avati 2021 a. Itella Smartposti automaat, toimuvad kontserdid, teatrietendused jne. Kõike seda kõike teevad kohalikud elanikud vabatahtlikult ja tasuta. Julgelt võib öelda, et tänu eelmainitud tegevustele on küla sotsiaalne pool õitsele lõõnud – suheldakse naabritega, käiakse ühistel koosviibimistel ja nauditakse uusi ettevõtmisi.

10. Milliseid traditsioonilisi ettevõtmisi on külal (külasiseselt; koos teiste küladega või partneritega):

2020 a. augustis tuli kogukonnal mõtte proovida poe tagahoovis välikontserdi korraldamist. Kontserdi tarbeks sai kiirkorras ehitatud umbes 50st euroalusest ja 10st OSB plaadist ajutine lava, mille anetasid ühisusele kohalikud elanikud. Esimeseks bändiks sellel laval sai Kõrsikud (august 2020), kes töid poe hoovile kokku üle 600 külalise. 2021 suvel toimus veel 3 üliedukat kontserti – Jäääär, Curly Strings ja Väikeste Lõõtspillide Ühing. Kolme hooajaga on nendest kontsertidest saanud suve lahutamatu osa, millest räägivad ülivõrdes ka poe tagahoovil esinenud muusikud.

Toonastest üritustest on valminud allolevad videod

Curly Strings - <https://youtu.be/bCkMQu3tklw>

Jäääär - <https://youtu.be/-k6TsAiBW58>

Kõrsikud - <https://youtu.be/sXuljp7hJcE>

Leesi poe ajutise lava ehitus - <https://youtu.be/lGfJOuAWkrs>

Suvekontsertide korraldamisel teeme koostööd Virve külaga, kes samuti korraldavad oma laval suvekontserte. Väldime kontsertide sattumist samale kuupäevale, et hoiduda üksteisega konkureerimast.

11. Õnnestunud algatused ja ettevõtmised 2021-2022 aastal (eesmärk, mida tehti, kui palju inimesi kaasati, kes oli sihtrühm, kes rahastaja või tehti omavahenditega):

2022 suvel esinesid poe tagahoovis Kukerpillid (25. juuni), Nedsaja Küla Bänd (30. juuli) ja Karl-Erik Taukar Band (13. august). Keskmiselt külastas kontserte 500 inimest, mis on väikese küla jaoks uskumatu tulemus.

2022 a. üritustest on valminud allolevad videod

Karl-Erik Taukar Band - <https://youtu.be/y294I3MD1jU>

Nedsaja küla bänd - <https://youtu.be/39zerdDeTyE>

Kukerpillid - <https://youtu.be/ztJnHmZXpZk>

Kõikide ürituste piletitulu suunati poemaja remondifondi.

Lisaks kontserditele toimus Leesi poe tagahoovil esmakordselt Vana Baskini teatri külalissetendus "Metsas ei kuule su karjumist keegi", vanakraami- ja kohvikute päev, roheliste rattaretke päev ja palju muud. Kõiki neid üritusi on rahastatud kogukonnapoe omavahenditega.

12. Milliseid ja kellele suunatud tegevusi on plaanis ellu viia aastal 2022/23?

2022 suvel kandideeris Leesi Tarvitajate Ühisus Saku Õlletehas AS'i „Värskendame Eestimaad“ kampaaniasse, kust õnnestus saada toetust uue Leesi küla lava ehitamiseks. Lava ehitus on plaanis okt-nov 2022.

<https://sakugavarskeks.ee/projekt/leesi-poe-lava/>

Leesi poe lava video Saku kampaaniasse - https://youtu.be/D0_nZSMth_Y

2023 kevadel on plaanis renoveerida poe kõrval asuv vana kuur, koostöös Visit Lahemaaga avada 2023 suveks jalgrattalaenuetus, poe taga olevasse metsa ehitada laste seiklusrada.

Järgnevate aastate jooksul on mõtte poe juurde ehitada ka elektriautode laadimise täislahendus.

13. Kuidas olete külakogukonnana kaasa aidanud:

a) kohapealse ettevõtluse arengule:

Leesi poes töötavad kohalikud noored. Paljude jaoks on see esimene kokkupuude ettevõtlusega, kust saadakse julgust ja kogemust edaspidiseks tööturule sisenemiseks. Poes töötamine liidab kogukonna noori ja loob pinnase selleks, et tulevikus oleks Leesi veel toredam ja elujõulisem küla. Poe avamisest alates on tõusnud kõigi küla turismiettevõtete ja O.T.T. tootjate käibed, rahvamajas on rohkem üritusi jne. Külas on 2 majutust pakkuvat turismitalu, kodukohvik ja isegi pagar-pruulikoda. Kohalikul pruulikojal on valminud ka „Liesi Puod“ nimeline õlu, mida müüakse ainult Leesi poes. Ka värsked saiakesed ja küpsetised jõuavad poelettidele kohalikul pagariilt.

2022 a. suvel sai kohalik külamees Raivo Pukk pärast 7 aastast ehitust valmis ka kogukonna sadama. Seega tulevikus on võimalik Leesi küla ka merd mööda saabujatel külastada. Samas sadamas seisab suviti ka Juminda poolsaare

vabatahtlike päästjate alus „Varvara“. Tulevikus on Raivol plaanis sadama juurde rajada ka elektriliste tõukerataste rendipunkt.

<https://www.harjuelu.ee/leesi-kula-all-nuud-vaikesadam/>

b) heakorrale, keskkonnahoiule, mälestiste või kultuuripärandi kaitsele:

Muinsuskaitseamet kuulutas MTÜ Leesi Tarvitajate Ühisuse pärandi hoidja 2020 aastapreemia laureaadiks. 2021 tunnustati Leesi poodi Harjumaa Aasta Tegu laureaadi tiitliga. Kogukonna kauplusena on Leesi Tarvitajate Ühisus jätkusuutlik ettevõtmine, mis vähendab kohalike vajadust kulutada fossiilseid ressursse enda varustamiseks toidu- ja olmekaupadega ning parandab elanike sotsialiseerumisvõimalusi.

c) haridus- ja kultuurielule, traditsioonide säilimisele, põlvkondadevahelise sideme tugevdamisele:

Leesi poemaja puhul on tegemist Juminda poolsaare kultuuripärandiga. Meie soov on renoveerida maja järgides algupärast visiooni ja jätkata kogukonnapoe pidamist nagu seda tehti 100 aastat tagasi. Oleme poemajas võõrustanud kümneid külaseltsi ja omavalitsusi üle Eesti, julgustanud neid ambitsioonikalt mõtlema - kui piirkonnas on avalikke hooneid, mille remont annab kohalikele elule uue hingamise, siis tasub tegutseda. See ühendab naabreid, sugulasi, noori ja vanu.

14. Kuidas tutvustate küla lugu ja traditsioone? Kas talletate küla ajalugu?

Leesi poe ja Pohiranna koostöös on valminud kõik poes olevad teemasildid – näiteks oleme ainuke pood Eestis, kellel on valikus sellised tooted nagu „Tuline kuer“ (hot-dog), „Lõua venütaja“ (hamburger), „Jäätus“ (jäätis), „Preksud“ (snäkid) jne.

2023 aastaks on plaanis poemaja kohvikuruumi teha küla ajalugu tutvustav fotonäitus koos tekstidega.

Tänu Leesi poe projektile on küla väga palju meediakajastust saanud. Kohal on käinud kõik tähtsamad meediakanalid „Aktuaalsest kaamerast“ kohalike ajalehtedeni. „Maahommik“ ja „Siin me oleme“ on teinud Leesi poest telesaate.

Mõned näited:

<https://uudised.tv3.ee/tv3-duubel/uudis/2021/07/19/leesi-kula-uhtne-kogukond-korraldab-iga-kolme-nadala-tagant-meeldejaavaid-suvekontserte/>

<https://www.err.ee/1076899/leesi-elanikud-taastavad-saja-aastase-ajalooga-kulapoe>

<https://etv.err.ee/1139780/kogukonnapood-leesis>

<https://arhiiv.err.ee/vaata/maahommiku-lood-leesi-kula-pood>

<https://jupiter.err.ee/1608341609/siin-me-oleme> (1. hooaeg, 4. osa : Lähme poodi)

15. Kuidas toimub küla ja kohaliku omavalitsuse koostöö?

Küla ja omavalitsus on tänu Leesi Tarvitajate Ühisuse viimaste aastate tegemistele väga hea koostöö saavutanud. Suhted on sõbralikud ja apoliitilised.

Karl-Erik Taukari bändi kontserdi korraldamiseks eraldas vald käesoleval suvel ka toetuse.

16. Miks peaks teie küla/külade piirkond/alev saama Harjumaa Aasta külaks?

Siiralt usume, et see, mis viimastel aastatel Leesi külas toimunud on, vastab kõikidele „Harjumaa Aasta küla“ tingimustele – kõik tehtud tööd ja tegevused on kestlikku laadi, väärtustavad olnud ning aitavad ühendada kogukonda ja erinevaid põlvkondi. Seda kõike ikka selleks, et tublidel Eestimaa inimestel oleks rohkem põhjust kokku tulla, üheskoos väärtust luua ja tehtu üle rõõmu tunda.

17. Kui soovite veel lisada, mis on teie külas erilist, silmapaistvat või kust leiada lisamaterjali, siis pange see siia kirja.

https://leht.postimees.ee/6966662/kohalikud-panid-rahad-kokku-ja-taasavavad-leesi-kulapoe#_ga=2.138720819.1054571178.1665304891-1118195696.1663405676

https://maaelu.postimees.ee/7000491/pank-toetab-leesi-kogukonnapoe-remonti-15-000-euroga#_ga=2.138720819.1054571178.1665304891-1118195696.1663405676

<https://kultuur.err.ee/1146746/galerii-selgusid-muinsuskaitseameti-aastapreemiate-saajad>

<https://sonumitooja.ee/leesi-poe-kaks-esimest-toopaeva-olid-vaga-rahvarohked/>

<https://sonumitooja.ee/leesi-pood-avab-laupaeval-ostjatele-ukse/>

<https://sonumitooja.ee/meediakangelased-juminda-poolsaarel/>

<https://sonumitooja.ee/leesi-kaupluse-korval-endises-postkontoris-on-nuud-pakiautomaat/>